

Radnici - studenti, vrijeme je za otpor!

RADNIČKA BORBA

www.radnickaborba.org

50 lp/broj 2.

Kako protiv krize?

Produbljivanje poteškoća u hrvatskoj ekonomiji se nastavlja povećanom brzinom. Povećava se broj otpuštenih radnika i to najviše u proizvodnji (posebno u drvnoj i tekstilnoj industriji), većina radnika suočena je sa smanjivanjem ionako preniske plaće, a u nekim pogonima radnici umjesto plaće duže vrijeme primaju bonove za hranu. Paralelno s time rastu i troškovi života. Kao da to nije dovoljno, od ove će godine svi studenti morati plaćati diplomski studij. To je silan udarac za gomilu studenata koji su ujedno i radnici, ili koji potječe iz obitelji radnika...

Zdravstveni sustav postaje sve nekvalitetniji za obične građane, te sve više rezerviran samo za povlaštenu manjinu; uz to je uvedeno i plaćanje participacije za osnovne zdravstvene usluge. S druge strane, zarade banaka rastu, plaće političara nisu ugrožene, a bogataši nastavljaju nesmetano zgrtati svoju zaradu stečenu izrabljivanjem radnika. Dok oni koji žive od svoga rada, te na čijem radu počiva

cjelokupno društvo, žive sve lošije, za to vrijeme privilegije industrijalaca, vlasnika trgovачkih lanaca, onih koji žive od dionica, te političara ostaju neugrožene i uvredljivo visoke. Sa svojih banketa, prilikom svog svakodnevnog dokoličarenja i parazitiranja koje počiva s jedne strane na monopolu, a s druge strane na radu drugih licemjerno poručuju kako poduzimaju sve što mogu kako

Rad nedjeljom

Odakle potječe profit?

Problemi učenika i studenata

Tko je najgori poslodavac?

Svjetski socijalni forum

bi umanjili negativne posljedice krize, te kako bi što manje ljudi bilo otpušteno. Naravno, ni na kraj pameti im nije da smanje svoje nedopustivo pretjerane povlastice i nedopustivo visoka primanja. Oni koji su nas doveli u ovakvo stanje prebacuju težinu problema na naša leđa. **To se ne smije više tolerirati!**

Prema jednom od nedavno provedenih istraživanja većina zaposlenih bi pristala na znatno smanjivanje svoje plaće kako bi zadržali svoje radno mjesto. To svakako nije rješenje problema. Popuštajući šefovima i pasivno pristajući na njihove pokvarene ucjene dajemo im priliku da nas vuku od jedne krize do druge, radeći sa radnicima što žele i neometeno zgrčući sve veće i veće profite. Ne smijemo popustiti ni u pogledu radnih mjesta ni u pogledu plaća – štoviše moramo zahtjevati povećanje plaća, smanjenje radnih sati i povećanje zaposlenosti. Vrijeme je da težinu krize prebacimo na leđa bogataša i političara. Naravno, oni nam to neće dozvoliti ako ih samo lijepo zamolimo. Rješenje krize je izlazak iz pasivnosti, malodušja i skepticizma i aktivna borba radnika i studenata za promjenu sadašnjeg stanja. Trebamo se mobilizirati i povezati, organizirati masovne prosvjede, štrajkove, te okupacije tvornica i fakulteta. Odavno je prošlo vrijeme prikladno za umjerene mjere. Političari i kapitalisti imaju na svojoj strani bogatstvo, utjecaj i medije. **No mi, radnici i studenti, imamo neizrecivu snagu mnoštva, te mogućnost da u potpunosti blokiramo proizvodnju, promet, usluge i nastavu sve dok se ne ispune svi naši zahtjevi.** Neka ulice, tvornice i fakulteti budu blokirani od strane mase nezadovoljnih radnika, nezaposlenih, umirovljenika i studenata koji se beskompromisno bore za svoja stalno gažena prava. Svi radnici, studenti, nezaposleni i umirovljenici moraju se u toj borbi ujediniti, radeći na principu potpune solidarnosti, budući da su im ciljevi i interesi jedinstveni. To je jedini način da se nešto promjeni. Tijekom svih ovih godina mogli smo se uvjeriti da svi ostali pokušaji nisu dali ikakvog ploda. Moramo imati na umu da nam u toj borbi neće pomoći ni SDP, ni HNS, ni HSP, niti itko od političkih stranaka, a

ponajmanje HDZ. Oni su zainteresirani jedino za svoje saborske plaće i mirovine, te svoje povlastice i fotelje; njihovi su saveznici bogataši i tajkuni svih vrsta, a do običnih ljudi im nije ni najmanje stalo. Radnici, studenti i nezaposleni moraju formirati vlastitu organizaciju koja će se dosljedno i beskompromisno boriti samo za njihove interese. Mi se obvezujemo da ćemo ovim časopisom tu borbu pomagati i u njoj sudjelovati koliko je u našoj moći.

Pozivamo sve čitatelje da razmisle o činjenici kako ova borba mora krenuti i od svakoga od njih, te kako je moramo provesti sami. Sasvim je jasno da se drugi neće boriti za naša prava. Zato vas pozivamo da se uključite u rad sindikata i unutar njih zastupate iznesenu borbenu liniju, nastojite o ovim problemima porazgovarati sa što većim brojem ljudi, te nas kontaktirate kako bismo se mogli što bolje organizirati.

Mi postavljamo sljedeće zahtjeve:

- uvodenje ekstremno progresivnog oporezivanja – takvog načina oporezivanja kod kojega porez snažno raste sa standardom pojedinca, kako bi se težina ekonomске situacije s leđa siromašnih prebacila na leđa bogatijih slojeva
- ukidanje svih privilegija saborskih zastupnika, te smanjivanje plaće saborskog zastupnika na razinu prosječne radničke plaće
- povećanje radničkih plaća i rast plaće u skladu s troškovima života
- ukidanje privatizacije u zdravstvu, te prestanak stvaranja zdravstva i školstva namijenjenog samo bogatima – potpuno besplatno zdravstvo i školstvo
- snažno povećanje proizvodnje koja treba biti što više pod kontrolom samih proizvodača
- smanjenje radnog vremena na 35 sati tjedno

Rad nedjeljom?

Ideja zabrane rada nedjeljom već duže vrijeme 'visi' u zraku. Konačno je realizirana prošle godine kada je izglasan Zakon o zabrani rada nedjeljom, a realizacija je u pravom smislu riječi započela početkom ove godine. Naime, od 1. siječnja više se neće raditi nedjeljom. Iznimke od tog pravila postojat će u vrijeme turističke sezone, točnije od 1. lipnja do 1. listopada, kao i u prosincu, kada je intenzivnija potrošnja zbog božićnih i novogodišnjih blagdana, što znači da će se tada raditi nedjeljom, ali od 7 do 14 sati. Istim zakonom cijelodnevno radno vrijeme mogle bi imati benzinske postaje, kao i pripadajuće prodavaonice, te one koje se nalaze pored graničnih prijelaza, na odmorištima auto-cesta, na kolodvorima, u zrakoplovnim i morskim lukama. Također, nedjeljni rad dopustiti će se onima koji drže štandove i klupe za prodaju cvijeća i svijeća, te kioske za prodaju tiska i pekarnice.

Malo koje europske države(s kojima smo se navikli uspoređivati) imaju taj zakon. Recimo, u Irskoj koja je po našim političarima zemljauzor Hrvatskoj, trgovine su otvorene nedjeljom od 10 do 17 sati ili od 12 do 18 sati. Vlada mišljenje da je Crkva glavni krivac tom zakonu. Zašto? Crkva smatra da svaki radnik zaslužuje odmor u nedjelju kako bi taj dan proveo sa obitelji i odmorio se za nadolazeći tjedan. No, nije teško shvatiti da je

temeljni cilj Crkve zapravo povećati broj praktičnih vjernika, te samim time povećati ionako veliki utjecaj u društvu. Promotrimo položaj radnika u današnjem divljem kapitalističkom sistemu koji Hrvatska tako forсира. Radnik je roba, trošak, cifra i na kraju se sve lomi preko radničkih leđ; on radi šest dana u tjednu po osam sati za mizerno plaću s kojom ne može pokriti prosječna potrošačka košarica. Kada radi prekovremeno zbog potreba poslodavca rijetko je za to i pošteno plaćen. Privatni život mu pati jer grca u dugovima (od kredita za rabljeni auto, računa za režije, prosječnu odjeću) i jedino što mu ostaje, da zaradi nešto više, jest taj rad nedjeljom za koji je više plaćen po satu nego u ostalim radnim danim. Ako taj radnik želi raditi onda mu to treba biti i omogućeno! Pa makar i zbog novca koji

nedostaje za režije... Ovdje je riječ o dvije stvari. Prvo, Crkva ne smije imati takav utjecaj u društvu, jer se dobro zna da si vladajuća garnitura i ta institucija već petnaestak godina rade uslugu za uslugom, posebno u predizbornu vrijeme. Druga i jednako, ako ne i važnija konstatacija: ako radnik radi šest dana u tjednu po osam, a nerijetko i više sati, te je za to mizerno plaćen onda je za svakog humanista nepravedan

upravo taj ponižavajući rad u tjednu. Ne može se radnik ponižavati šest dana u tjednu, a onda reći kako u nedjelju ima pravo na odmor kao čovjek. Samim radnim tijednom kao takvim radniku se oduzima ta čovječnost jer u potrazi za egzistencijom postaje životinja. Kad je već takav sustav koji negativno djeluje na radnika, onda je krajnje dvolično ne dopustiti mu da još radi i tu nedjelju.

Stvar je u tome da se treba boriti za povećanje plaće radnicima, uz istovremeno smanjenje radnog vremena, te da se u konačnici ostvare preduvjeti za ukidanje izrabljivanja radnika!

Sama neradna nedjelja ne znači išta od toga – radno vrijeme će se ionako produžiti povećanim tjednim radom, a plaće će se, naravno, smanjivati.

U suštini je bitno koliko radnik radi tijekom tjedna i kolika mu je plaća, a ne koji je konkretan dan radan ili neradan; sasvim je svejedno je li to nedjelja ili neki drugi dan...

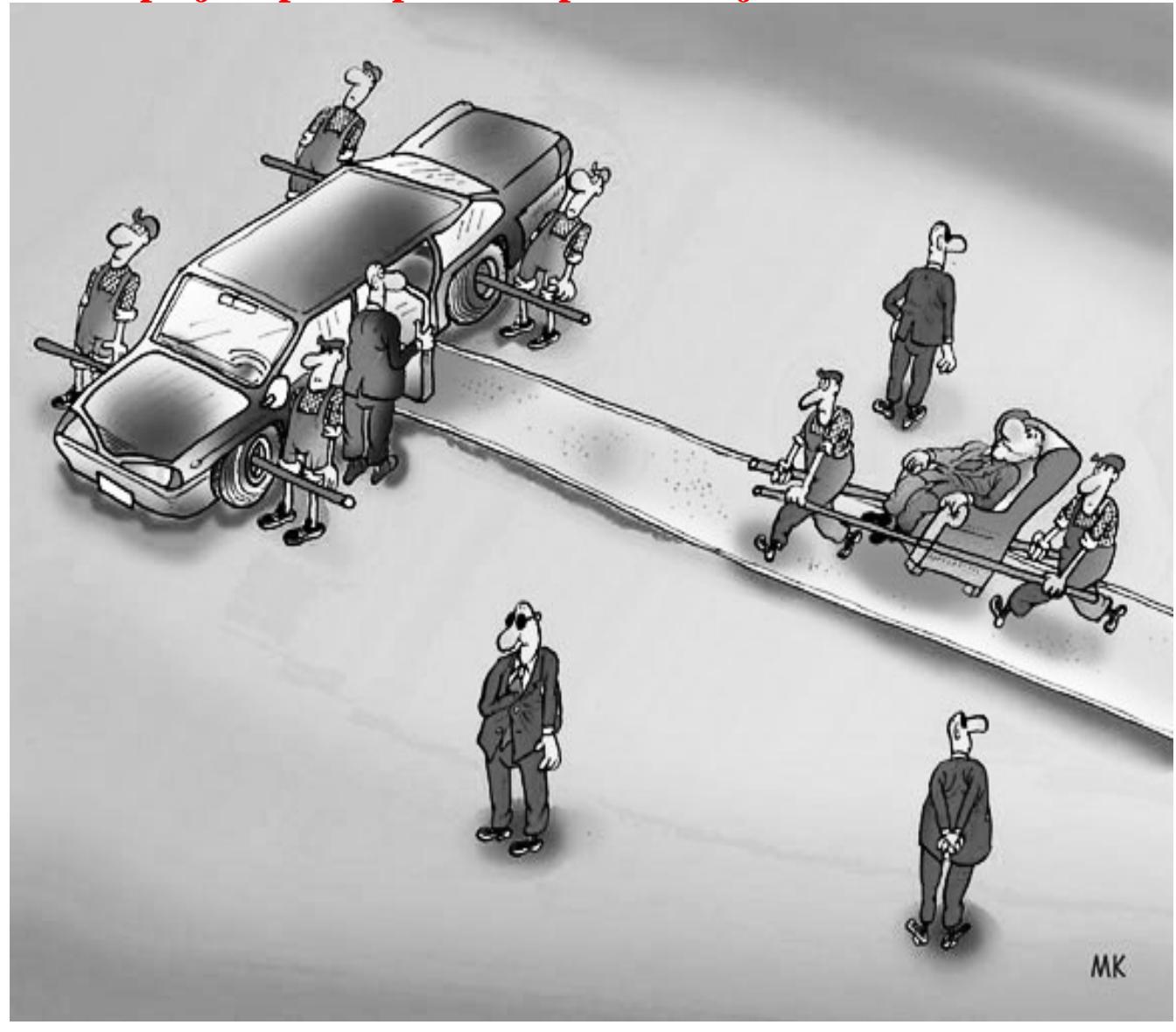
Tako da se ovdje vrši dvostruka nepravda. Prekomjerni rad u tjednu praćeni teškim životnim uvjetima i zabrana rada danom koji je u zakonu upisan kao dan koji se više plaća po satu. Kakav to život može jedna osoba imati koja neprestano misli na datume kad će doći razna dugovanja na naplatu i kad mora gledati na cijenu osnovnih namirnica? Pitajmo se, zar takvoj osobi stvarno može pomoći jedan dan u tjednu da se rekuperira ili da provede slobodno vrijeme sa obitelji. Kakvo je to slobodno vrijeme ? U takvoj obitelji se samo možemo nadati da ne vlada negativna atmosfera zbog novca kojeg uvijek nedostaje i koji je uvijek tema. Možda vladajuću garnituru peče savijest, kao i Crkvu koja šuti kad je riječ o radničkim pravima. Možda nisu svjesni da će se zabranom rada nedjeljom produbiti agonija radničke klase. Možda? U to duboko sumnjamo.

Odakle potječe višak vrijednosti?

Svatko se od nas, posebno u razdobljima krize i recesije, putem medija suočava sa mnoštvom diskusija, analiza i teorija povezanih sa ekonomskim pitanjima. Ekonomija se kao disciplina u vrlo pojednostavljenom prikazu uči već i u srednjim školama, a njezino ozbiljno izučavanje se odvija u sklopu za to predviđenih fakulteta i instituta. To nas ne iznenađuje ako uzmemu u obzir njezinu nedvojbenu važnost za čitavo društvo – bez proizvodnje i razmjene dobara ne bi moglo doći do zadovoljavajućeg temeljnog materijalnih potreba pojedinaca, a bez toga, sasvim je očito, ni samo društvo ne bi moglo opstati. Ipak, gotovo svi slučajevi bavljenja ekonomskim problemima imaju jednu veliku i očitu manjkavost – ona kreću od pretpostavke da je postojanje današnjeg ekonomskog modela samo po sebi jasno i da je on jedini koji je sposoban da bude učinkovit i da zadovolji materijalne potrebe društva. Takva ničim opravdana pretpostavka ima i jednu posljedicu. Uzimajući današnji ekonomski sustav zdravo za gotovo ne postavlja se ni pitanje na kojim osnovama i na kojem odnosu on funkcioniра. Drugačije rečeno:

odakle potječe profit prilikom proizvodnje i kako se stvara?

To se pitanje na prvi pogled može učiniti jednostavnim, bezazlenim i nebitnim, no ako budete imali strpljenja i pročitate ovaj tekst do kraja sasvim jasno ćete uvidjeti koliko je ono značajno i kakve ozbiljne posljedice ono ima za razumijevanje ekonomije i društvenih odnosa. Pozabavite ćemo se, dakle, da to kažemo još izravnije, pitanjem odakle gazzama, odnosno kapitalistima, zarada i svoje ćemo razmišljanje temeljiti na čistoj i jednostavnoj logici, argumentirajući svaki korak koji ćemo napraviti. Započnimo s nekoliko uvodnih napomena. Na ovom mjestu ćemo se ograničiti na razmatranje odnosa između vlasnika *sredstava za proizvodnju*(to su strojevi, tvornice, postrojenja, materijali itd.) i onoga koga on zapošljava u sferi proizvodnje, te se nećemo baviti odnosima u sferi trgovine i usluga. Također, nećemo se baviti time da li je broj vlasnika veći ili manji i odnosima među njima – npr. na koji način učestvuju u vlasništvu, raspodjelom dobiti na industrijski i trgovački kapital itd. Za naše razmatranje to je pitanje sasvim nebitno, te ćemo si predstaviti kao da se radi o jednom subjektu, među čije se eventualne sastavne dijelove zarada može raspoređivati na najrazličitije načine. Pretpostaviti ćemo također da se radi o nekom idealnom slučaju odnosa gazde i zaposlenika, vrlo dalekom od sadašnjeg stanja stvari, u kojemu se poštuju sva prava radnika, gdje se on ne tjeran da odrađuje neplaćene prekovremene sate, te gdje ga se ne zakida za plaću nego ga se plaća na vrijeme i točno toliko koliko je predviđeno. Nas zanima na koji način se stvara zarada u okviru postojećeg ekonomskog sustava, a na to pitanje ove malverzacije kapitalista ne mogu dati odgovor – sasvim je očito da one mogu povećati njegovu zaradu, no ne mogu objasniti na koji način ona nastaje.

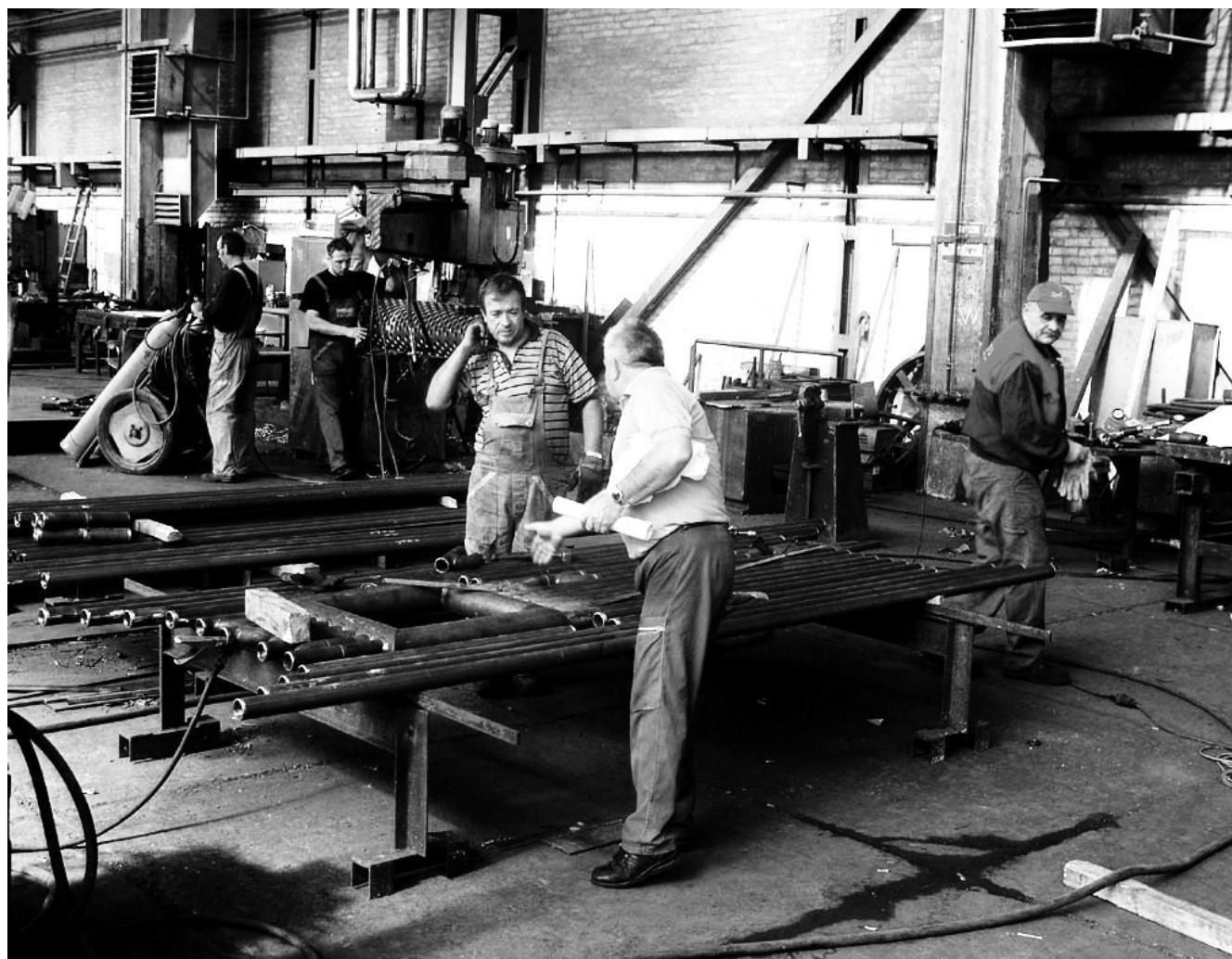
Promotrimo dakle nekog vlasnika sredstava za proizvodnju – pod pretpostavkom da se ne radi o sitnom obrtniku, koji sam radi nad tim sredstvima za proizvodnju, on zapošljava druge koji za njega rade. On, kapitalist, kao što smo ranije naznačili, svojim radnicima redovito isplaćuje unaprijed dogovorenu plaću. Radnik, pak, tijekom određenog vremena mora ulagati fizički i intelektualni napor u proces proizvodnje, te na taj način

robi dodavati novu vrijednost – onu koja potječe od njegovog rada. Promotrimo sada što se događa nakon jednog ciklusa proizvodnje, nakon što se proizvedena roba proda. Vrijednost proizvedene robe potječe od dva razdvojena doprinosa – vrijednosti utrošenih sredstava za proizvodnju(vrijednosti materijala utrošenog na njezinu proizvodnju, troškova upotrebe strojeva, unajmljivanja tvorničke zgrade itd.) i vrijednosti koja potječe od rada radnika koji su sudjelovali u procesu proizvodnje. Sada nam se čini da se naš industrijalac nalazi u neugodnoj poziciji – radnicima mora platiti plaću, a osim toga mora nadoknaditi i vrijednost utrošenih sredstava za proizvodnju. Ako bi radnicima isplatio plaću koja je po vrijednosti ekvivalentna radu kojega su uložili, te pokrio ostale troškove, on sam bi ostao bez ičega. Jer, koliko bi novaca dobio za proizvedenu robu, toliko bi bio prisiljen vratiti natrag – dio radnicima, a dio da se pokriju ostali troškovi. No, time bi za njega cijeli proces proizvodnje bio besmislen, budući da on sam ne bi dobivao išta. S druge strane svi mi vrlo dobro znamo da razni industrijalci i krupni kapitalisti žive i više nego dobro. Također, profit mora biti tako visok da može omogućiti ne samo dobit vlasniku sredstava za proizvodnju, već i povećanje proizvodnje i nova ulaganja. Kako to možemo razumjeti? To je pitanje izuzetno važno – ono objašnjava na kojim osnovama funkcioniра postojeći ekonomski sustav. Stoga ćemo ga svakako nastojati objasniti. Vjerujemo da će neki pohititi da objasne ovu zagonetku pretpostavljajući da naš kapitalist ostvaruje profit time što se roba prodaje po cijeni koja je veća od njezine vrijednosti, odnosno veća od troškova proizvodnje. Stvar bi na taj način mogla funkcionirati kada bi promatrali samo jednog gazdu, ili kada bi u društvu postojale dvije strogo razdvojene skupine – jedni koji proizvode, a drugi koji kupuju. No mi moramo uzeti u obzir čitavo društvo i cijeli ekonomski sistem, odnosno moramo uzeti u obzir kakvi su oni u realnosti. To znači da i taj kapitalist kojega promatramo mora također kupovati dobra od drugih kapitalista, kako za proizvodnju i njezino proširenje, tako i za osobne potrebe. Ako bi cijelu stvar razmatrali u okviru cijelog društva ukupni ostvareni pro-

fit bi bio jednak nuli jer, koliko bi se dobilo na jednoj strani toliko bi se izgubilo na drugoj.

Uzmimo da neki kapitalist robu proda po cijeni koja je 10% veća od njegove vrijednosti. Njezinom prodajom ostvarila bi se, naravno, dobit od 10%, no taj kapitalist bi od drugih morao kupavati sirovine i ostala potrebna sredstva za proizvodnju, te npr. hranu, piće odjeću itd. Budući da bi svi slijedili istu logiku kao i naš kapitalist, te njemu prodavali svoju robu po cijeni većoj od njegove vrijednosti, dobit od 10%, o kojoj smo govorili na početku, bi nestala. Odnosno, slijedenje iste logike na razini čitavog društva dovodi do toga da je ukupna ostvarena dobit ponovno jednaka nuli. To znači da na ovaj način ne možemo objasniti kako nastaje profit, odnosno da je taj model, koji se možda činio jednostavnim i prirodnim, netočan. Morat ćemo ponovno promisliti čitav problem i pokušati pronaći ispravan odgovor na njega...

"Trik" se sastoji u sljedećem: rekli smo da radnik ulazi u proizvod vrijednost jednaku njegovom radu. Gazda mu za to isplaćuje plaću, no visina te plaće nije na ikakav način određena vrijednošću koju je radnik uložio u robu svojim radom – to su dvije sasvim nezavisne veličine. Mogli bismo to reći i ovako – kapitalist radniku plaća njegovu radnu snagu, a radnik ulazi određenu vrijednost u proizvod tijekom proizvodnje. Te dvije veličine nisu jednakе, već se razlikuju. Kapitalist plaća vrijednost radne snage radnika, ali radnik tijekom dana u robu ulazi više rada nego što ga je za to platio kapitalist. To je kao da je radnik jedan dio dana radio, a da ga kapitalist nije platio. Odатle potječe profit, odnosno dobit koju kapitalist ostvaruje. To znači da kapitalist u stvari izrabljuje ili pljačka radnika i na tome principu se zasniva postojeći ekonomski sustav. To je ujedno i jedino logično i znanstveno objašnjenje nastanka profita do kojega možemo doći.

Na mladima svijet ostaje...

Mi, studenti i učenici, moramo shvatiti da predstavljamo najsvežiji, najpoletniji, te najborbeniji sloj stanovništva, a ujedno i sloj stanovništva koji u svojim rukama nosi budućnost!

Očito je da su procesi koji se zbivaju u meritumu našeg "društva znanja" podčinjeni jedino interesima kapitalizma, te se ni najmanje ne dotiču najvažnijeg od svih pitanja - kako da obrazovanje bude kvalitetno i dostupno svima bez obzira na njihov socijalni status? Problemi su počeli poprimati jasnije konture pojavom Bolonjskog procesa jer njime fakultetsko obrazovanje postaje još jedna od prilika za profit...

Između Bolonjskog procesa i neoliberalnih reformi se može povući očita paralela jer su manifestacija istih tendencija u dvije različite sfere: sferi obrazovanja i sferi ekonomije. Iz toga proizlazi da se jedino savez progresivnih studenata i radnika može boriti protiv obje stvari. Jedna od činjenica je vjerojatno nepoznata većini hrvatskih studenata - najveća europska sveučilišta nisu započela s implementacijom Bolonje, a i najveći postotak ostalih sveučilišta Europske Unije ju također ne provodi. Osim toga, tržište rada ne prepoznaje još uvijek u dovoljnoj mjeri diplomu prvostupnika. Sagledamo li kritički bilo koju od ingenioznih zamisli Sveučilišta, kao što je npr. linearno plaćanje školarina, kojim je moguće postupno i neprimjetno sve više povećavati participaciju studenata u troškovima studiranja, doći ćemo do idućeg zaključka - uspjeli smo se naći u obrazovnoj reformi koja će, kako stvari stoje, utabati put za privatizaciju školstva. Jedna od stvari koja dodatno pasivizira studente je institucija koja u dobroj mjeri predstavlja projekciju političkog parlamentarizma na sferu studiranja - institucija studentskih predstavnika. Studentski predstavnici i ostali studenti su jasno razdvojeni u mogućnosti donošenja odluka od njihovog neposrednog interesa jer čitava institucija studentskog predstavništva onemogućuje istinski demokratsko sudjelovanje svih studenata u pitanjima vezanim za studentski pokret. Što studenti misle o ovakvim predstavnicima, poslušnim kotačićima u mehanizmu vladajuće klike, čiji je rad u korist studenata zavijen velovima misterije, pokazali su time što ih je čak 5% izšlo na studentske izbore. Alternativa bi trebala biti formiranje neposredno-demokratskih organa, studentskih savjeta. Takve organe bi trebali sačinjavati svi zainteresirani studenti, a funkcionali bi na načelu kratkotrajnog imperativnog mandata izabranih delegata koji bi tada, u slučaju da ne rade samo ono što je od neposredne koristi za studente, bili u svako doba opozivi za razliku od studentskih predstavnika.

Postojeće stanje obrazovanja u Hrvatskoj je nažalost podložno manipulacijama na način koji odgovara vladajućim strankama, a posve je nedopustivo da se kroz nastavni program, osnovnoškolski, srednjoškolski i fakultetski,

neobjektivno i tendenciozno prikazuju shvaćanja koja proizlaze iz politike vladajućih stranaka (npr. stavovi o NATO paktu i Europskoj Uniji). Pružajući nam izrazito uski skup znanja, država ponekad omogućuje povlašten upis na fakultete prema kriterijima koji nemaju uopće vezu niti sa tim jedinim mjerodavnim aspektom budućeg studenta (npr. famozan zakon o djeci branitelja). Obrazovanje bi trebalo počivati na snažnim etičkim principima kroz proučavanje vrijednih tekovina svih civilizacija, ne diskriminirajući, ne favorizirajući niti jedan kulturni obrazac (npr. vjerski osjećaji se u većini škola/fakulteta institucionalno nameću kroz: katolički vjerouauk u osnovnim i srednjim školama, vjerske simbole u školama i na fakultetima, te uopće postojanja studija o katoličkoj vjeri u okviru znanstvenih smjerova...). Obrazovanje osim toga treba biti dostupno svima, bez obzira kakav je njihov socijalni status; sve troškove koji se nameću učenicima i studentima treba podmirivati jedino država!

U slijedu toga učenici/studenti trebaju zahtijevati:

- ukidanje svih oblika školarina, upisnina, birokratskih troškova...**
- besplatni udžbenici za sve razrede osnovne i srednje škole**
- besplatan javni prijevoz za učenike/studente u svim gradovima Hrvatske**
- povećanje popusta na autobusni i željeznički promet za sve koji žive udaljeno od mjesta školovanja**

- materijalnu pomoć svim učenicima/studentima koji se školuju daleko od mjesta gdje žive u skladu s materijalnim statusom njihove obitelji (stipendije, besplatni učenički/studentski domovi...)
- drastično veća izdvajanja, osiguravanje materijala i prostora za sve studentske/učeničke projekte i udruge
- poboljšanje životnih i higijenskih uvjeta u domovima i menzama
- regulacija jednakomjernog plaćanja stažiranja svim učenicima/studentima u svim gradovima Hrvatske
- računanje radnog staža studentima koji dulje vrijeme rade preko studentskog servisa
- iskorijeniti nasilje u školama kroz edukativne radionice za učenike/studente i profesore(!) koje neće zatvarati oči pred izljevima mržnje, šovinizma, ksenofobije i primitivizma nego će mu se aktivno suprotstaviti
- ukloniti nazadne elemente u školovanju i zamijeniti ih praktičnim edukacijama svojstvenim razvijenim društвima (npr. izbaciti iz školovanja neadekvatnu katoličku edukaciju o seksu i zamijeniti ju seksualnim odgojem u školama)
- izdvojiti veća financijska sredstva za djecu sa poteškoćama u razvoju i povećati stručno osposobljen kadar za rad s njima kako bi njihovo školovanje u takvim ustanovama postalo besplatno, kvalitetno i dostupno svima
- drastično povećavanje financijskih sredstava uloženih u domove za djecu bez roditelja kako bi se povećao radni kadar u takvim ustanovama, poboljšali uvjeti života, te znanstveni, kulturni, te sportski sadržaji dostupni zainteresiranoj djeci
- povećati toleranciju spram nacionalnih manjina kroz obrazovanje (npr. u pojedinim školama ili kulturnim centrima uvesti romski jezik i izučavanje romske kulture, povećati program za učenike/studente srpske nacionalnosti kroz sate srpskog jezika, povijesti, umjetnosti...)
- ...

Sadašnje stanje se može promjeniti jedino ako se studenti i učenici svih škola i fakulteta povežu, ujedine i organiziraju u borbeni socijalni front jer su naši interesi jedinstveni. No, u današnje vrijeme ni to više nije dovoljno - potrebno je povezivanje i suradnja studenata i učenika svih zemalja, bez obzira na nacionalne, kulturne, rasne, religijske, seksualne i druge oblike razlika.

Mi studenti i učenici moramo shvatiti da predstavljamo najsvježiji, najpoletniji, te najborbeniji sloj stanovništva, a ujedno i sloj stanovništva koji u

svojim rukama nosi budućnost!

Pozivamo sve progresivne učenike i studente da se priključe Sindikatu učenika i studenata!

Kontakt: sushr@net.hr

Tko je najgori poslodavac u drvnoj industriji...?

Željko Žužić, poznat kao jedan od najbogatijih Hrvata, velikogorički tajkun koji (prema Nacionalu) leži na najmanje 30 milijuna eura, vlasnik drvne industrije Solidum, Šavrić i Finel; jedan od onih koji je za lakše obavljanje svojih „poslova“ kupio 3,5 milijuna kuna vrijedan helikopter... To su neke od „individualnih specifičnosti“ koje Žužića ne izdvajaju od njemu sličnih istaknutih pojedinaca koji vrše značajne funkcije u postojećem sistemu. Društvo kritizira upravo onaj vid djelovanja krupnog kapitalista kojim ćemo se baviti i u ovom tekstu, ne suočavajući se sa suštinskim problemom u kojem je takvo djelovanje ukorijenjeno - kapitalističkim načinom proizvodnje. Dakle, korupcija, malverzacije i različite kriminalne radnje, nestručni i nesposobni kadrovi, karakteristični za modernu državnu vlast, te njihove uzdanike – hrvatske tajkune, štite njihove interese i lobije potpomognuti sustavom koji to odobrava i proizvodi.

Željko Žužić je svoju karijeru započeo kao vozač kamiona, a danas je jedan od najvećih proizvođača parketa u Europi. Nećemo dovoditi u pitanje trgovacku spremnost hrvatskog kralja drvne industrije, nego argumente koji idu u prilog tituli najgoreg poslodavca koja mu je dodijeljena prošle godine. U njegovoj drvnoj industriji Finel 80% radnika ima ugovore na određeno vrijeme, a vlasnik je osobno onemogućio osnivanje sindikata u tvrtki. Posve je jasno da tvrtke koje brane osnivanje sindikata prikrivaju nešto, a u njima je leglo sive ekonomije i ostvaruje se enorman neplaćeni prekovremen rad. Također je poznato da Žužić novac ne troši na ekologiju i zaštitu na radu, a već nekoliko godina odbija i platiti kazne za sustavno kršenje radničkih prava i ne-

pravilnosti u radu, a one su već prešle cifru od 300 000 kn. Kazne se uglavnom odnose na prekovremeni rad, uzastopne ugovore na određeno vrijeme, nepravovremene prijave na zdravstveno i mirovinsko osiguranje radnika, nevođenje evidencije o plaćama... Sindikat radnika u drvorerađivačkoj industriji trenutno vodi 17 sudskih sporova sa Žužićem jer su nakon pokušaja organizacije sindikata u Žužićevoj tvrtki dobili otkaze. U više navrata se pokazalo da Željka Žužića ne zanima sudbina radnika, nego samo zgrtanje kapitala. Tako se sporio i sa bjelovarskom Česmom-Furnir jer je bio zainteresiran za njihovo zemljište, smješteno u industrijskoj zoni, vrijedno 1,3 milijuna eura. Odluka Trgovačkog suda je dočekana s nevjericom nakon 4 mjeseca odugovlaženja jer je nekima

bilo više u interesu na mjestu Česme vidjeti trgovački centar od proizvodnje Naposljetku, Žužiću je to uspjelo sa Šavrićevim bivšim tvorničkim halama u Škorpikovoj ulici u Zagrebu koje je kupio u stečaju i prenamjenio u trgovački centar. Unatoč bučnom protivljenju radnika i sindikata, te ponudi vinkovačke Spačve koja je obećala zadržati svih 200 radnika, te zaposliti još 200 u drvnoj industriji Česma-Furnir, pravnim smicalicama je uspio na određeno vrijeme odgoditi planove o suradnji bjelovarske i vinkovačke drvne industrije.

Željko Žužić je također vrlo blizak i sa nadležnim u Ministarstvu zaštite okoliša i graditeljstva. Tvrta Solidum Žužić bez ikakvih odobrenja, koncesija i nadzora je eksplorirala šljunak na jezeru Čiće, na području Velike Gorice. Moramo izraziti sumnju u korupciju nadležnih inspekcija jer, iako su bile na terenu i vidjele pravo stanje stvari, nisu pokušale zaustaviti Žužića u tom vrlo profitabilnom i nezakonitom poslu devastacije prirode. Također je i trgovački centar Solidum u zagrebačkom Jankomiru tri

Žužićevim prethodnim investicijama. Kupio je tvorničke hale, ali zahtjev za prenamjenom objekta u trgovački centar mu je odbijen; unatoč tome, Žužić je bahato i samovoljno izgradio centar, te uz pomoć potkupljivih birokrata iz Ministarstva zadržao objekt, te skupljao profit na istom. Na istom popisu Žužićevih malverzacija nalazi se i slučaj o poklonjenoj poslovnoj zgradbi. Željko Žužić, je od direktora četiriju zadruga (Vukovina, Črnkovec, Velika Mlaka i Velika Gorica), kupio poslovnu zgradu u centru Velike Gorice, no „prodaja“ je obavljena na temelju priznanja zadrugara o dosjelosti Poljoprivredne stanice (čiji je stvarni vlasnik od prošle godine Željko Žužić), nad prostorima koje koriste 4 zadruge. Na temelju toga priznanja, sud je donio presudu u korist Poljoprivredne stanice, tako da su svi prostori zadrugara prešli u ruke Željka Žužića bez ijedne kune naknade. Prema odluci Ustavnog suda – dosjelost nad državnim vlasništvom može računati tek od 1997. godine i to za fizičke osobe nakon 10, a za pravne osobe 20 godina, no sutkinja Veselić odgovorila je da

je presudu donijela na temelju priznanja stranaka. Nije znalo objasniti zašto pritom nije cijenila pozitivne zakonske propise, makar je očito da od 1997. godine na ovama nije moglo proteći 20 godina. Zbunjena je bila i prilikom odgovora zašto je presuda donesena bez sastava Vijeća i kako je tako brzo uspjela zakazati novu raspravu. Rekla je samo da su se stranke složile da se rasprava održi bez Vijeća, premda to u zapisniku s rasprave nigdje nije navedeno. A kada se Željko ne bavi malverzacijama vezanim uz zgrtanje novca, što radi? Skuplja prijave za vožnju u alkoholiziranom stanju i razbija lokale zajedno sa sinom, pritom se pozivajući na utjecajne prijatelje i prijeteći policajcima smrću ili barem - otkazom. Javnosti je poznat slučaj njegovog sina, Hrvoja Žužića, jednog od pripadnika hrvatske zlatne mладеžи, koji je sa 2,45 promila alkohola u krvi pri velikoj brzini usmratio 19-godišnju Ružicu Pavić, te teško ozlijedio njezinog 22-godišnjeg dečka u BMW-u kupljenom na račun Soliduma. Policija do sada nad Hrvjem Žužićem i ocem mu Željkom, vlasnikom Soliduma, nije uspjela provesti ni jednu pravomoćno izrečenu mjeru zabrane upravljanja automobilom. Od 20 prometnih prekršaja, Hrvoju je sedam otišlo u zastaru; od 13 aktualnih, sudovi su donijeli 9 pravomoćnih

presuda. No mladić koji je s 2,45 promila alkohola ubio Ružicu Pavić, nikada u policiju nije odnio svoju vozačku. Zbog 13 pravomoćnih presuda i Željko Žužić je već trebao deponirati svoju vozačku u policiji; umjesto toga, 10 puta ju je odbio pokazati policajcima. Od 59 prometnih prekršaja, pet je puta odbio alkotestiranje; za samo jedno odbijanje zakon predviđa 5 negativnih bodova i najmanje 6 mjeseci zabrane vožnje auta. No, Željko bez ikakvih problema i dalje vozi auto... Možda zato jer mu ja žena utjecajna sutkinja na Općinskom sudu u Velikoj Gorici ili jer se naočigled sve u Hrvatskoj može kupiti novcem i ovisi jedino o njemu? Ovakav model ponašanja, nipošto izoliran, dapače, sveprisutan među hrvatskom elitom, reprezentativan je za vladajuću politiku, potonulu svijest ugnjetavanih građana RH i ekonomski sustav koji ga u najvećoj mjeri podržava.

U tom smislu pravi i temeljni problem ne predstavlja naprosto Žužić kao takav i njemu slični, već cjelokupni sustav koji omogućava njihov nastanak, te im omogućava prosperitet i uspjeh. Dok korjenito ne promjenimo postojeći društveni i ekonomski poredak uvijek će se javljati novi i novi Žužići...

Svjetski socijalni forum

Mi, socijalni pokreti čitavog svijeta sastali smo se na 8. Svjetskom socijalnom forumu u Belemu, u Amazoniji, gdje su se narodi opirali pokušajima usurpacije prirode, njihove zemlje i njihove kulture. Nalazimo se u Latinskoj Americi, gdje su u posljednjih deset godina socijalni i indigeni pokreti udružili snage i radikalno doveli u pitanje kapitalistički sistem iz svoje perspektive. Posljednjih godina Latinska Amerika je doživjela razbuktavanje radikalnih društvenih borbi koje su težile da svrgnu neoliberalne vlade, kao i dolazak na vlast vlada koje su donijele mnoge pozitivne reforme, poput nacionalizacije ključnih sektora ekonomije i demokratskih ustavnih reformi. U tom kontekstu socijalni pokreti Latinske Amerike reagirali su na razini trenutka, odlučivši podržati pozitivne mјere koje su donijele nove vlade i istovremeno sačuvati kritičku distancu. To će iskustvo

pomoći ojačati ogorčeni otpor naroda protiv politike vlada, korporacija i banaka koje žele prebaciti teret krize na potlačene slojeve. Mi, socijalni pokreti svijeta, trenutno stojimo pred povijesnim izazovom. Međunarodna kapitalistička kriza očituje se u različitim vidovima: ona utječe na pitanja hrane, financija, ekonomije, klime, energije, migracija... te se dotiče civilizacije same, budući da je istovremeno i kriza međunarodnog poretku i njegovih političkih struktura. Suočeni smo s globalnom križom koja je direktna posljedica kapitalističkog sistema i koja, u skladu s time, ne može biti razriješena unutar okvira tog istog sistema. Sve mјere koje su do sada poduzete za prevazilaženje krize ciljaju isključivo na socijalizaciju gubitaka i na osiguranje preživljavanja sistema koji počiva na privatizaciji strateških ekonomskih sektora, javne infrastrukture i usluga, prirodnih i energetskih resursa, te na podvrgavanje svih

aspekata života logici kapitalističke robne razmjene, izrabljivanja rada i prirode, kao i prijenosu resursa sa periferije u centar, od radničke ka kapitalističkoj klasi. Trenutno vladajući sistem počiva na izrabljivanju, konkurenциji, promicanju individualnog privatnog interesa na štetu zajedničkog interesa, te frenetičnoj akumulaciji bogatstva od strane šačice ljudi. On rezultira u krvavim ratovima, potiče ksenofobiju, rasizam i religijski fundamentalizam; pojačava izrabljivanje žena i kriminaliziranje socijalnih pokreta. U kontekstu trenutne krize prava naroda se sistematski gaze. Nesmiljena agresija izraelske vlade protiv palestinskog naroda predstavlja kršenje međunarodnog prava i ratni zločin, zločin protiv čovječnosti, te ujedno simbol gaženja prava naroda koja se mogu vidjeti u drugim dijelovima svijeta. Sramotni imunitet izraelske vlade mora biti prekinut. Socijalni pokreti naglašavaju svoju aktivnu podršku borbi palestinskog naroda, te svakoj borbi protiv ugnjetavanja naroda u čitavom svijetu. Da bismo prevladali krizu moramo zahvatiti korijen problema i napredovati k izgradnji radikalne alternative koja će ukinuti kapitalistički sistem i patrijarhalnu dominaciju. Moramo raditi na uspostavi društva koje se temelji na socijalnim potrebama i poštuje prava prirode, te ujedno podupire demokratsku participaciju unutar konteksta pune političke slobode. Moramo se pobrinuti da svi međunarodni sporazumi o našim nedjeljivim građanskim, političkim, ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, individualnim i kolektivnim, budu provedeni u djelo. Unutar te perspektive moramo pridonijeti najvećoj mogućoj masovnoj mobilizaciji da bi uspjeli javnim pritiskom nametnuti najhitnije mјere poput:

- **Nacionalizacije bankovnog sektora bez kompenzacije i uz punu društvenu kontrolu**
- **Smanjenja radnog vremena bez smanjenja nadnica**
- **Osiguranja prehrambenog i energetskog suvereniteta**

- **Zaustavljanja ratova, povlačenja okupacijskih trupa i demontažu stranih vojnih baza u drugim zemljama**
- **Priznavanje narodnog suvereniteta i autonomije, te osiguravanje njihovog prava na samoodređenje**
- **Garantiranja prava na zemlju, teritorij, rad, obrazovanje i zdravlje za sve**
- **Demokratiziranja pristupa sredstvima komunikacije i znanju**

Proces društvene emancipacije nošen od feminističkih, ekoloških i socijalističkih pokreta u 21. stoljeću cilja ka oslobođanju društva od kapitalističke kontrole nad sredstvima za proizvodnju, komunikaciju i usluge, podupirući oblike vlasništva koji se nalaze u skladu s društvenim interesom: malo obiteljsko gospodarstvo, javno, kooperativno, komunalno i kolektivno vlasništvo. Takva će alternativa nužno biti feministička, budući da je nemoguće izgraditi društvo koje se temelji na socijalnoj pravdi i jednakosti u pravima ako je polovica čovječanstva potlačena i izrabljena. Na kraju, obvezujemo se obogatiti društvo koje počiva na životu življenom u harmoniji sa sobom, drugima i svijetom priznavajući i podupirući aktivnu participaciju i doprinos indigenih naroda tom društvu. Mi, socijalni pokreti, smo suočeni s povijesnom prilikom za razvijanje emancipacijskih inicijativa na globalnoj razini. Samo kroz društvenu borbu masa kriza može biti prevladana. Da bi se ova borba razvijala, potrebno je raditi na podizanju svijesti i demokratskoj mobilizaciji "odozdo". Izazov koji stoji pred socijalnim pokretima jest konvergencija pojedinačnih pokreta u globalnu mobilizaciju, kao i povećanje naše sposobnosti da djelujemo podupirući konvergenciju svih pokreta koji teže svrgavanju opresije i eksploracije.

Sukladno tome, posvećujemo se:

- **organizaciji Globalnog tjeđna akcije protiv kapitalizma i rata od 28. ožujka do 4. travnja 2009 sa:**

anti-G20 mobilizaciji 28. ožujka, mobilizaciji protiv rata i krize 30. ožujka, Dana solidarnosti s palestinskim narodom za podršku bojkota i sankcija protiv Izraela 30. ožujka, mobilizaciju uz 60. obljetnicu NATO saveza, itd.

- **povećanju prilika za mobilizaciju:**

8. ožujak, Međunarodni dan žena; 17. april, Međunarodni dan prehrambenog suvereniteta; 1. maj, Međunarodni praznik rada; 12. listopad, Globalna mobilizacija za Majku Zemlju; protiv kolonizacije i pretvorbe života u robu. Organizaciji otpora skupu G8 na Sardiniji, Skupu o klimi u Kopenhagenu, Skupu Amerika na Trinidadu i Tobagu, itd.

Ovi zahtjevi i inicijative čine naš odgovor na krizu, odgovor sačinjen od radikalnih i emancipacijskih rješenja.

Prijevod i prilagodba – Radnička borba. Preuzeto sa:
www.internationalviewpoint.org

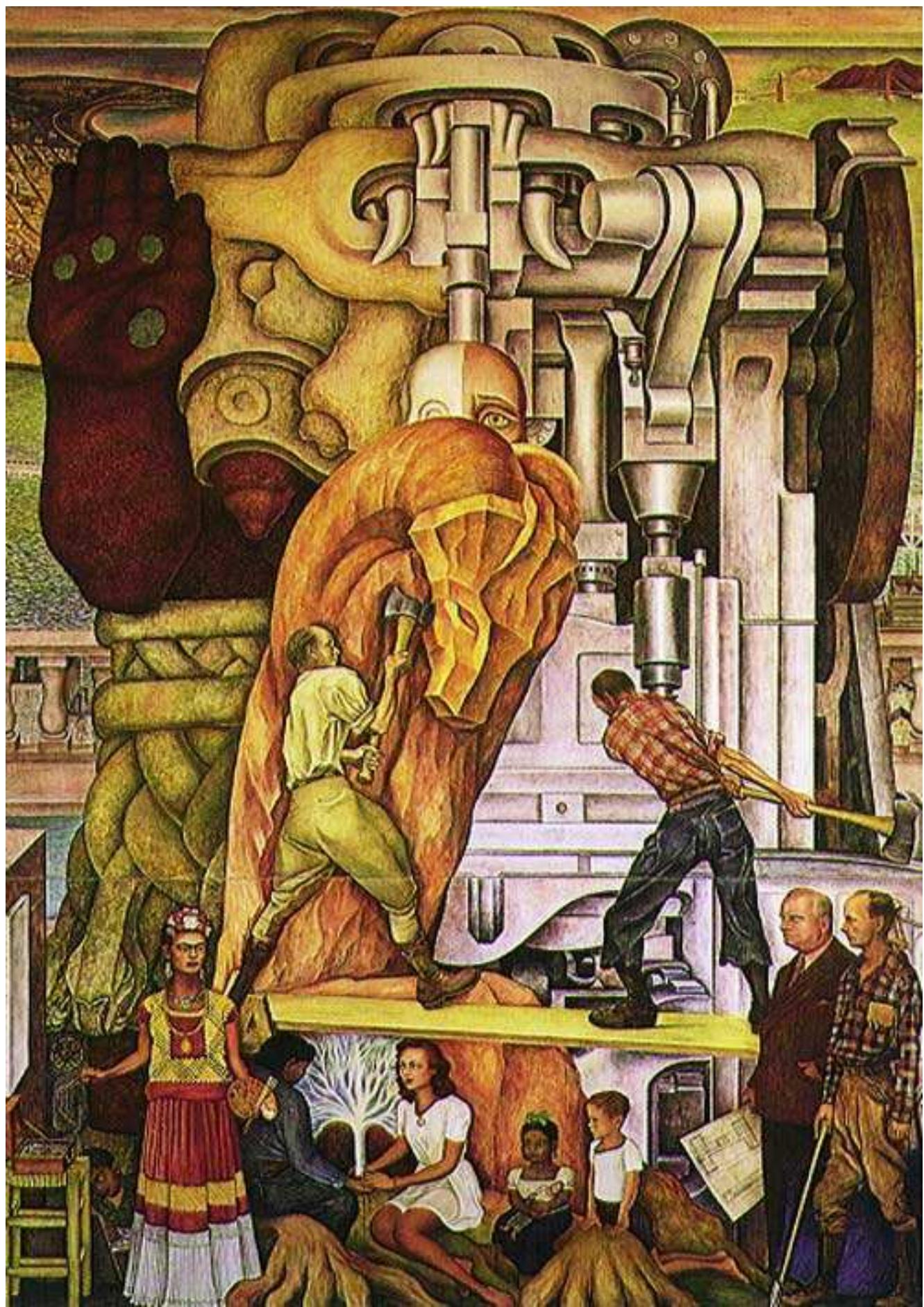

Što je to Radnička borba?

- Radnička borba se bori za ostvarivanje neposrednih socijalnih zahtjeva radnika, studenata i nezaposlenih
- Smatramo da ta borba može biti uspješna jedino ako počiva na punoj solidarnosti i savezništvu svih potlačenih skupina. Zbog toga se zalažemo za jedinstveni socijalni front radnika, studenata, nezaposlenih i umirovljenika.
- Svi pripadnici navedeni socijalnih skupina moraju shvatiti da su njihovi interesi jedinstveni i da ih mogu ostvariti samo u zajedništvu sa ostalim pojedincima koji teže ostvarivanju istih ciljeva. Zbog toga se najoštije suprostavljamo svemu što nastoji razjediniti radnike i postaviti ih jedne protiv drugih - nacionalizmu, šovinizmu, seksizmu, te diskriminaciji po vjerskoj, seksualnoj ili drugim osnovama, te isto tako svim ratovima i širenju razdora između različitih naroda. Budući da je vlast kapitala internacionalna i otpor njegovoј diktaturi mora ujediniti sve narode – zalažemo se za nujušu moguću suradnju i savezništvo između svih potlačenih na Svijetu.
- Smatramo da se postojeće stanje može promjeniti samo oštom socijalnom i političkom borbot koju će voditi potlačeni slojevi – u vidu niza prosvjeda, štrajkova, okupacija fakulteta i tvornica itd. ...U toj borbi ne možemo računati na pomoć postojećih parlamentarnih političkih stranaka – one su zainteresirane jedino za vlastiti položaj i moć, koju ostvaruju zahvaljujući sa-

vezništvu s bogatima, kapitalistima i tajkunima na štetu siromašnih radnika i studenata. Radnici i svi potlačeni moraju osnovati svoju organizaciju koja će se dosljedno i beskompromisno boriti za ostvarivanje njihovih interesa.

- Smatramo da u društvu postoje dvije osnovne skupine – oni koji žive od svojega rada (radnici) i oni koji zahvaljujući monopolu parazitiraju na radu drugih i na temelju njega zgręu profit (kapitalisti odnosno poslodavci), neprestano težeći da ga povećaju pogoršanjem radnih i životnih uvjeta radnika. Prvi su siromašni, prisiljeni na loše životne i radne uvjete, bez prava odlučivanja na radnom mjestu i u društvu (osim formalnog odlučivanja o tome tko će ih od niza identičnih političara 4 godine tlačiti i parazitirati na njihovom radu). Drugi imaju tvornice, banke, ostala sredstva za proizvodnju, luksuzne vile i skupe limuzine, te mogućnost da u potpunosti odlučuju kako proizvoditi, koga otpustiti, kakvi radni uvjeti mogu vladati na poslu itd. Oni su također nazuži suradnici i partneri političara, čije kampanje financiraju, a zauzvrat dobivaju različite povlastice – radi se o simbiozi parazita političara i parazita kapitalista. S obzirom na to da oni teže dalnjem pogoršanju života radnika i studenata kako bi si povećali profite, te da cijelokupno društveno bogatstvo počiva na radu radnika, koji su zauzvrat potlačeni i lišeni prava da odlučuju o korištenju i raspodjeli tog bogatstva, smatramo da su interesi radnika i kapitalista najoštrije suprostavljeni i da tu ne može biti riječi o nekom zajedničkom dijalogu i partnerstvu, budući da bi on u suštini bio dijalog između gospodara i sluge. Radnička borba u tom sukobu bezrezervno stoji na strani radnika, studenata i svih potlačenih skupina
- Radnička borba smatra da se svi zahtjevi radnika i ostalih potlačenih skupina ne mogu ikada stabilno i dugoročno ostvariti u okvirima postojećeg sistema – kapitalizma, budući da on funkcionira na principu dominacije kapitalista nad radnicima, te savezu između kapitalista i političara. Da bi se opravdani socijalni zahtjevi permanentno ostvarili potrebna je korjenita promjena društva u kojem živimo. Pri tome se nikako ne zalažemo za promjenu u smislu ponovnog vraćanja tzv. „socijalističkih“ sistema koji su bili prisutni u prošlom stoljeću, već smatramo da su oni predstavljali birokratske jednopartijske diktature nad radnicima, ali i nad društvom općenito. Težimo takvoj promjeni koja će omogućiti zadržavanje svih demokratskih sloboda već postignutih u okvirima ovog sustava i njihovo znatno proširenje, uz to omogućiti ukidanje izravljanja radnika, te ostvariti demokratsku kontrolu svih članova društva nad odvijanjem procesa proizvodnje i rješavanjem pitanja od općeg interesa.
- Smatramo da se takav način društvenog uređenja treba temeljiti na radničkoj vlasti u tvornicima (putem neposredno-demokratskih radničkih organa), te preuzimanjem svih društvenih funkcija od općeg interesa (posebno uprava, sudstvo, školstvo) pod vlast samoupravnih organa koje bi izabirali svi za to zainteresirani građani, uz poštivanje prava na različitost mišljenja i slobodnog političkog organiziranja.

**Ukoliko se slažete sa našim ciljevima,
pridružite nam se!**

**Časopis Radnička borba je službeno glasilo organizacije
Radnička borba**

Impressum

Uredništvo:

Dimitrije Birač
Mirna Meštrović
Petar Pavlović

Kontakt:

e-mail
radnicka_borba@yahoo.com

web
www.radnickaborba.org

**Ukoliko imate primjedbu, komentar, prijedlog, vijest ili tekst
s tematikom vezanom uz radnički i studentski život,
kontaktirajte nas.**